שידור

המילחמה

מרד הכתבים

עם תום יום־הדיווחים הראשון של ה־טלוויזיה ממילחמת הלבנון, תקפה את עובדי מחלקת־החדשות רוח־נכאים. למחרת בבוקר, בישיבת־הבוקר של מחלקת־החדשות, פרצה שערוריה שגבלה במרד. הכתבים הטיחו בעורך מבט **יאיר שטרן** האשמות חסרות־תקדים, בדבר ריכוז ה־סמכויות וההחלטות בידיו, מצב שהוסיף לקשיים האחרים שעמדו לפני מחלקת־החדשות.

אחרי דין־ודברים קולני הסכים שטרן לפזר את הסמכויות. הוא מינה את **אלישע שפיגלמן** כמפיק־חדשות בפו־על, את **יעקב אחימאיר** כעורך מהדו־רת החדשות של השעה 5 ומחליפו של **מיכה לימור** בעריכת מבט, **משה גלבוע** הכתב לענייני־חינוך מונה כעורך מהדורת חדשות־הצהריים, בעוד שטרן שימש כעורך הראשי וכעורך מהדורת מבט של 9 בערב.

גם חלוקת האחריות בענין תיאום ה־גשת החדשות לא שיפרה את אופן הדיווח של חדשות הטלוויזיה במהלך מילחמת ה־לבנון. דיווח היה חיוור ביחס לסיגנון הדיווח הישיר והאפקטיבי של הטלוויזיה במהלך ימי מילחמת יום־הכיפורים.

צנזורה בי

במיסדרון של מחלקת־החדשות בטל־וויזיה חדלו לכנות את דובר צה"ל ב־תוארו הרישמי, עורכי וכתבי החדשות התחילו לכנותו „צנזורה ב'." האופן וה־סיגנון שבהם פעל דובר צה"ל, הפכו אותו למנהל־בפועל של הטלוויזיה ושל מחלקת החדשות שלה. הוא החליט איזה כתב יוצב ביחידה זו או אחרת, הוא ניהל בקרה משלו על דרך הזרמת החומר המצולם מהמערכה אל אולפני־הטלוויזיה, הוא גם ביקר את החומר המצולם — למרות שבאולפני הטלוויזיה בירושלים צונזר החומר בהתאם ללוח ההנחיות ה־מקובל על הצנזורה.

בהתנהגותו זו שירתה יחידת דובר צה"ל את האינטרסים הישירים של שר־הביטחון, **אריק שרון**, ולא את האינ־טרסים של הצופים. התוצאה היתה תלות מוחלטת של תחנות־השידור (גלי צה"ל, קול ישראל והטלוויזיה) במקורות זרים — רדיו מונטה־קרלו, תחנת השידור של לבנון החופשית וכתבים זרים שדיווחו מ־ביירות ומדמשק.

דובר צה"ל ניסה להפוך את כלי־התיקשורת האלקטרוניים בישראל למכ־שיר תעמולתי של שר־הביטחון, תחת

כתב בן־ישי
העיקר: הדרגות

לדווח דיווח ענייני מהמתרחש בשדה־הקרב, עם המיגבלות הסבירות, שצנזורה מעמידה לדיווח שכזה.

לאן נעלם רון

במהלך ארבעת וחצי ימי הלחימה ה־ראשונים בלבנון, נותק הקשר בין מח־לקת־החדשות של הטלוויזיה וראש ה־שולחן לענייני ביטחון, **רון בן־ישי**.

צל"ש - צל"ג

מובאים בזה במרוכז הצל"שים והצל"גים לכתבי הטלוויזיה במהלך המילחמה:

דן סממה — כתבות־מטעם, שניסו להביא תמונה ורודה של מילחמה.

בני לים — כנ"ל.

מרדכי (מוטי) קירשנבוים — כתבת מגאזין מעולה, שהזכירה את ימיה הטובים של הטלוויזיה.

מנשה רז — כתבה אחת, שהצליחה למסור ממוראות המילחמה, תוך שמירה על איכות מינימום.

משה אלפרט — כתבות של צלם טלוויזיה בלא כתב, שהוכיח כי הוא עדיף על מרבית הכתבים.

עמוס כרמלי — כתבות שישמשו בעתיד את דובר צה"ל, כמופת של כתבות מטעם.

רון בן־ישי — דיווחים שהפרט המעניין ביותר בהם היה דרגות־השדה על כתפי הכתב. כתבות שנשמעו בדיווחים לאוקוניים של קצין־מיבצעים גדודי.

אהוד יערי — דיווחיו משולחן־המערכת היו נקודת־האור היחידה במהדורות מבט.

עמוס ארבל — כתבות דיווח לא מעניינות על חיל־האוויר, עם צלליות של טייסים, עם תנועות ידיהם ועם העוויות של הכתב לנוכח המצלמה.

אורי גורדשטיין — כתבת יומן על פצועי צה"ל, שהזכירה את ימיה הטובים של הטלוויזיה.

חיים (כיימוק) גיל — כנ"ל.

בן־ישי, שהעביר את רובם של ימים אלה בכוחות החוד ובחדר־המילחמה הצפוני, שכח כי תפקידו הוא לשגר את כתבי־ו לחזית בהתאם לתנועות הכוחות, תוך התאמתם לאופי המילחמה. הוא הותיר את מלאכת השיבוץ בידי דובר־צה"ל, שהשכיל לשבץ את הכתבים המוכשרים ליחידות עורפיות, ואת הלא־מוכשרים ליחידות הפורצות. התוצאה: שיבושים במחלקת החדשות וחסרונו של איש־מיקצוע, שידע לקרוא את מפת־הקרב.

רק בצהרי היום הרביעי של הקרבות נוצר קשר בין בן־ישי ובין מחלקת־החדשות, ובמהדורת מבט בערבו של אותו יום הוא הסביר את מהלכי הקרבות, כשעל כתפיו דרגות סרן. דיווחו נפל הדרום בימי מילחמת ששת הימים, והיה אדריכל כיבוש סיני באותה מלחמה.

ישעיהו גביש סירב להשמיע פרשנות בלא תידרוכי הרקע של דובר־צה"ל. רק ביום הרביעי למילחמה ניאות דובר צה"ל להעביר לגביש תידרוכי רקע.

התפל"ג של גזט

לא ברור מי היה האיש במערכת מבט שהחליט על כך שהכתב הזוטר **אבי גוט** יהיה מחליפו של **רון בן־ישי** (ראש השולחן הצבאי הנעדר) בדיווח מהלכי הקרבות בלבנון. גוט, שניצב אל מול מצלמות הטלוויזיה עם גבת עין שמאלית קפואה ומורמת, דיווח כמבוהל

בהרבה מאיכות דיווחו של **אהוד יערי**, שקדם לו בכמה דקות.

מילחמה ללא פרשנות

במילחמת ששת הימים שימש אלוף (מיל') **חיים הרצוג** פרשן מהלכי המיל־חמה ברדיו, שהיה אז כלי־תיקשורת יחיד שדיווח מהמילחמה. במילחמת יום־הכי־פורים היה לטלוויזיה פרשן משלה: ה־מיזרחן פרופסור **שמעון שמיר**.

ארבעת ימי הלחימה של מילחמת ה־לבנון הותירו את הטלוויזיה בלא פרשן.

בבוקר היום הראשון של המילחמה הוצעו שמותיהם של כמה פרשנים, ביניהם רב־אלוף (מיל') **מוטה גור**, אלוף (מיל') **חיים הרצוג** ואחרים. מנהל הטלוויזיה **מוכיה סער** פסל עקרונית מועמדות של פוליטיקאי לתפקיד.

עוד באותו היום הוחלט לפנות אל אלוף (מיל') **ישעיהו** (שייקה) **גביש**, שאינו דמות פוליטית, ולבקשו לשמש כפרשן. הנוהג המקובל הוא כי דובר צה"ל מוסר לפרשנים חומר תידרוכי על מהלכי הקרבות, עם מיגבלות צנזוראליות. אלא שדובר צה"ל סירב למסור חומר זה לגביש — למרות שזה שימש כמפקד פיקוד על מהלכי הקרב מורת־רוח רבה בקרב כתבי הטלוויזיה. הופעתו ה־בלתי רהוטה של גוט, גם שגיאות הלשון שלו, הביאו את אחד מוותיקי הכתבים לומר: „מילחמת הלבנון הייתה התפל"ג (תרגיל טקטי ללא גייסות) של גוט — תרגיל שהוכיח, כי עליו לשוב לטירונית בטרם יראה את פניו שנית במסך ה־קטן".

למחרת הוחלט כי ראש השולחן לעניי־ני המיזרח־התיכון, **אהוד יערי**, יב־א בתיאור עיתונאי את מהלכי הקרבות ב־לבנון. יערי ניהל במשך היום השני ל־מילחמה מירוץ עם הזמן בליקוט מידע. ובמהלך שידור מבט קנה את עולמו: הביא פרשנות מעולה באיכות שעלתה על זו של ראש השולחן הצבאי, רון בן־ישי.

ניידת שידור

תמיהה רבה עוררה העובדה, כי בא־בעת ימי הלחימה הראשונים לא נוצלו ניידות־השידור של הטלוויזיה לדיווח ו־תיאור הפלישה ללבנון. מטענת מנהלי הטלוויזיה בענין זה היתה: „קיים איסור ביטחוני על שידור מניידות־שידור ב־איזור הקרבות." מבלי לפרש את אופיו של איסור זה.

בדיקה שערך העולם הזה במדיה ה־אלקטרונית האמריקאית גילתה את אופיו של איסור זה, איסור שמקורו במילחמת וייט־נאם. מסתבר, כי שימוש בניידות־טלוויזיה באיזורי קרבות מביא לכך שהם קולטים על מסכיהם את דיווחי המל"טים (מטוסים ללא טייס), המשתמשים בגלי מיקרו־גל, שבהם גם מועבר השידור־ הישיר מניידות־השידור לאולפנים.

בעיתונות האלקטרונית המיקצועית מסו־פר, כי בימי מילחמת וייט־נאם, נאלצי־ניידות־השידור לשדר בשעות הלילה, בהן לא משגרים את המל"טים.

החשש לשיבוש תדרי מיקרו־גל לא מגע בעד יחידת דובר־צה"ל להתיר הבאת ניידת־שידור, לשם שידור ראיון בלעדי של **רון בן־ישי** עם שר־הביטחון, **אריק שרון**.

פסקול

דובר או פרשן

במהלך ימי הפלישה ללבנון הסתיבב בבניין הטלוויזיה מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, מחובר לצעקה האחרונה בפלאי הטכניקה האלקטרונית — טלפון חיוג אל־חוטי בצבע שנהב, שבעזרתו שמר על קשר עם העולם ●● שניים מוותיקי הכתבים, התנדבו עם פרוץ הקרבות לש־מש ככתבים בשטח. השניים הם **מוטי קירשנבוים**, מי שהיה בעבר מפ־יק ניקוי ראש **וחיים** (כיימוק) **גיל**, שתיג־ברו את כתבי־הטלוויזיה בצפון ●● על ביטול ישיבת מליאת רשות־השידור לרגל המילחמה אמר אחד מעובדיה ה־בכירים של הטלוויזיה: „כאשר רועמים התותחים — שותקים הפוליטרוקים" ●● כאשר הביא הכתב־הזוטר **אבי גוט** פרשנות בימי המערכה הראשונים, מילמל אחד מעורכי מבט מאחורי זכוכית־האולפן: „גוט צריך להישלח לאולפן כדי לשפר את העברית שלו" ●● בעת הבאת אחת מכתבותיו של **דן סממה** ממילחמת ה־לבנון, נשמע בקריינות הרקע קולו של הכתב־הכלכלי **אלישע שפיגלמן**. ב־חדר־הבקרה אמר באותו רגע עורך מבט **יאיר שטרן**, „הקול קולו של אריידור..." ●● על דיווחיו של הכתב־המדיני **אלי־מלך רם** אמר אחד מכתבי מבט: „אלי־מלך החל במילחמה לתפקד יותר כדובר־הממשלה ופחות כפרשן מדיני" ●● כאשר באחת התמונות מהצפון נראו נוצ־רים לבנוניים מוחאים כפיים לטורי ה־שיריון של צה"ל, אמר יאיר שטרן: „הם מוחאים כפיים, כמו שבאירופה מחאו כפיים לצבא האמריקאי במילחמת העולם־השניה". אחד הנוכחים בחדר־הבקרה העיר לשטרן: „נראה אותך לא מוחא כפיים, כאשר הרובה מכוון אליך!" ●● רוב כתבות הטלוויזיה הישראלית המצולמות

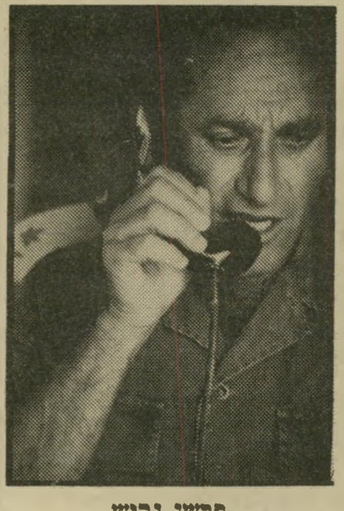

פרשן גביש
הנדרש: תידרוך

בחזית, נרכשות מדי יום להקרנה ב־תחנות־הטלוויזיה בעולם, למרות היותן כתבות שחור־לבן. כתבות אלה מוקרנות למרות מהדורות חדשות־הצבע המקו־בלות בעולם ●● בבוקר אחד הימים ה־ראשונים של המילחמה נתלה על אחד מלוחות־המודעות של בניין הטלוויזיה סמל שובבי ומאולתר, שעליו היה כתוב „חיל־וויזיה", ובמרכזו מסך, ובו מגיש במדים ובכובע־פלדה (ראה: גלופה).